

Matviienko O. V.,
 orcid.org/0000-0002-5746-4864

Stepanenko L. M.,
 orcid.org/0000-0002-5508-2379

Hubarieva D. V.
 orcid.org/0000-0002-4513-8586

**DEVELOPMENT OF FUTURE TEACHERS' SOCIAL COMPETENCE
 THROUGH ENGAGING STUDENTS IN WORK
 OF THE VOLUNTEER GROUP "EDUCATIONAL HUB"**

The article presents the impact of volunteer activities on the development of future teachers' readiness for professional activities. It was found that the process of reforming the higher education system is closely related to the development and implementation of competency based approach to professional training the system of social specialists. As a result of the analysis of literary sources, the results of scientific research and the practice of social work, it was possible to distinguish the contradictions between the needs of society in the training of professionals in the educational sphere who carry out volunteer activities and insufficient attention to this problem in the theory and practice of vocational education, and require the search for new forms of training and development of their professional competencies in extracurricular volunteer activities. The influence of extracurricular volunteer activity on the development of future teachers' social competence is revealed based on engaging students in work of the volunteer group "Educational Hub". The theoretical foundations of the development of future teachers' social competences in the conditions of university education are covered by scientific substantiation and characteristics of essence and content in the context of future teachers' professional training in the conditions of Dragomanov National Pedagogical University (Pedagogical Faculty). The work carried out allows us to state the effectiveness of the system of development of future teachers' social competence in the conditions of university education, which is confirmed by a comparison of the results of experimental and control groups.

Key words: competence, professional competence, extracurricular activity, volunteering, social competence.

Дата надходження статті: 15.12.2021 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Митник О. Я.

УДК 378:37.091

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi51.373>

Янковська С. В.,
 orcid.org/0000-0002-1452-3107

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті обґрунтовано особливості інституалізації системи надання соціальних послуг особам та сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах. Автор акцентує увагу на необхідності спеціальної профільної підготовки фахівців із соціальної роботи для надання соціальних послуг; характеризує сутність, структуру та особливості побудови моделі професійної діяльності та особистості фахівця з соціальної роботи.

Визначено актуальність проблеми підготовки фахівців із соціальної роботи в закладах вищої освіти, яку ми трактуємо як важливу умову успіху діяльності та впливу на якість надання соціальних послуг. Розкрито основи змісту підготовки фахівців із соціальної роботи. Проаналізовано проблеми, пов'язані з вивченням оптимальних умов професійної підготовки фахівців із соціальної роботи.

**© Янковська С. В.*

Охарактеризовано трирівневий підхід у підготовці фахівців із соціальної роботи, які є вихідним орієнтиром для побудови системи підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти, основою для розроблення освітньо-професійних програм, навчальних планів і програм дисциплін.

Акцентовано, що професіоналів для соціальної сфери потрібно готувати таким чином, щоб вони були здатні змінити, усунути і коректувати негативні соціальні прояви у суспільстві. А це можливо лише у закладах освіти, які будують навчання на нових позиціях і враховують тенденції розвитку соціальної політики в країні. Тому сьогодні перед вищими закладами освіти України, які готують працівників із соціальної роботи, стоїть нелегке завдання – підготовка професійних спеціалістів. Такий фахівець має освоїти в процесі підготовки великий і різномірний обсяг знань, які служать основою професійних умінь.

Зроблено висновки, що на сучасному етапі актуальність зазначеної теми є очевидною, оскільки це обумовлено тим, що розвиток соціальної роботи в нашій країні з усією ймовірністю показав необхідність професіоналізації, що своєю чергою вимагає підвищеної уваги до формування професійної підготовки фахівця із соціальної роботи.

Ключові слова: соціальні послуги, складні життєві обставини, фахівець із соціальної роботи, заклад вищої освіти, професіоналізація.

Постановка проблеми. У динамічних умовах розвитку суспільства посилюються вимоги до освітньої системи, зокрема до підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи. Сьогодні ми часто чуємо про незадоволеність ринку праці рівнем практичних навичок випускників закладів вищої освіти. Не винятком є і підготовка фахівців із соціальної роботи, яка стикнулася з численними викликами, пов'язаними з соціально-економічним кризовим станом в Україні та, відповідно, його наслідками в освітній галузі. Завдання освіти підготувати фахівців, які будуть володіти актуальними професійними навичками та навичками саморозвитку в мінливих умовах.

Покращення якості підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи, ефективності формування готовності до означеного виду діяльності значною мірою зумовлене впровадженням в освітній процес закладів вищої освіти організаційно-педагогічних умов: формування у студентів позитивної навчально-професійної мотивації; імплементація інноваційних підходів; втілення ідеї моделювання професійної діяльності у підготовці майбутніх фахівців із соціальної роботи. Їх професійне зростання передбачає врахування, на наш погляд, чотирьох засадничих аспектів, а саме: університетська освіта, навчально-методичне забезпечення соціальної роботи, навчання та безперервна освіта зокрема.

Незважаючи на те, що професія фахівця із соціальної роботи продовжує розвиватися, залишається ще багато невирішених питань. Серед них – недостатня фінансова підтримка та розбіжності у розумінні функціоналу фахівців із соціальної роботи, особливо у порівнянні їх діяльності з посадами вчителів або соціальних педагогів. Наслідком цього є велика кількість (60-70 %) фахівців соціальних служб без відповідної професійної підготовки. Саме тому вирішення проблеми підготовки фахівців із соціальної роботи у ЗВО до професійної діяльності набуває актуальності значимості та є запорукою успіху та якості надання соціальних послуг.

Аналіз досліджень. Стосовно підготовки фахівців із соціальної роботи, тенденції у дослідженнях представлені як пріоритетні напрями розвитку професійної освіти, що обумовлені вимогами соціального суспільства і професійної спільноти до професійного становлення особистості фахівця (І. А. Ларіонова); ключові напрями професійної освіти, які забезпечать успішне виконання завдань з формування фахівця з високим рівнем готовності до неперервної освіти (С. П. Архіпова); тенденції розвитку університетської системи освіти, що визначають якісну роботу вищих навчальних закладів у напрямі виробництва нових знань та технологій, збереження і відтворення культурної традиції, підготовки професійних кадрів, адаптованих до швидких змін

у суспільстві (О. А. Дубасенюк); позитивні тенденції підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи, що забезпечать оновлення методичної системи практичного навчання на основі пошуку й упровадження найбільш ефективних інновацій у процес формування майбутнього фахівця (Л. І. Романовська).

Разом з тим, накопичений теоретичний фактаж та наукові розвідки вчених не повною мірою сприятимуть забезпеченню підготовки висококваліфікованих фахівців із соціальної роботи, здатних професійно надавати соціальні послуги громадянам, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Мета статті – здійснити аналіз сучасного стану підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг громадянам, які опинилися у складних життєвих обставинах, та змоделювати процес означеної підготовки у закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні в нашій країні, як і в інших країнах світу, питання підготовки фахівців із соціальної роботи вимагає врахування сучасних суспільних потреб, має супроводжуватися активним пошуком шляхів вирішення актуальних соціальних проблем. Професіоналів для соціальної сфери необхідно готувати таким чином, щоб вони були здатні змінити, усунути і корегувати негативні соціальні прояви у суспільстві. А це можливо лише у закладах освіти, які запроваджують сучасні підходи формування людського капіталу та враховують тенденції розвитку соціальної політики в країні.

Вивчення спеціальної навчальної та методичної літератури, досвіду професійної підготовки в цій галузі дозволило виявити проблеми, пов'язані з вивченням оптимальних умов професійної підготовки фахівців із соціальної роботи (організаційних, педагогічних, соціальних та ін).

До власне організаційних додаються і проблеми, пов'язані з ринковими відносинами між роботодавцями і державою, що гальмують розвиток практико-орієнтовної спрямованості навчання у закладах вищої освіти: 1) вимоги роботодавців носять варіативний характер і обумовлюються змінами, що відбуваються в економіці; 2) державне замовлення на підготовку кадрів у галузі соціальної роботи будується на основі прямих вимог роботодавця до якості підготовки випускників; 3) роботодавець хоче бачити універсального, багатофункціонального випускника з наявними навичками роботи в цій сфері. Таким чином, проблема відповідності професійної підготовки фахівців із соціальної роботи вимогам виробництва стала однією з найактуальніших як для підприємств, так і для закладів освіти.

Отже, зміст підготовки спеціалістів із соціальної роботи має включати такі компоненти:

- глибокий аналіз сучасного соціального розвитку країни через формування вміння соціальних працівників надавати об'єктивну оцінку соціальній політиці та пропонувати альтернативні варіанти її покращення;
- класифікацію сучасних моделей, форм і методів практичної соціальної роботи;
- педагогічний вплив на професійну підготовку фахівців із соціальної роботи;
- упровадження теорій, концепцій, моделей і технологій, спрямованих на ефективне функціонування фахівців із соціальної роботи;
- розроблення й реалізацію програм з підвищення компетентності фахівців із соціальної роботи.

Аналіз досвіду зарубіжних країн свідчить, що кожна країна поряд з певними надбаннями має і свої проблеми у функціонуванні соціальної освіти.

Зокрема, зарубіжні дослідники (Д. Кокс (Австралія), Ч. Казетта (США), М. Пейн (Великобританія), Т. Його (Японія), Л. Герье (Франція) наводять такі недоліки у процесі підготовки фахівців соціальної сфери:

- недостатньо уваги приділяється проблемам, що є джерелом людських страждань;

- процес підготовки здійснюється поза економічними, політичними і соціальними інститутами, які в цілому визначають розвиток соціальної політики а, значить, і соціальної роботи;
- система освіти не забезпечує гарантовану можливість усім здібним і охочим з місцевої громади отримати підготовку в галузі соціальної роботи;
- практика і навчання соціальній роботі часто відображають «статус кво» і не зорієнтовані на її зміни і розвиток;
- у багатьох країнах гострою залишається проблема взаємовідносин між державною системою і неурядовими організаціями.

Таким чином, сучасна система навчання соціальній роботі вимагає суттєвих змін і потребує вдосконалення. Д. Кокс у своїй доповіді на 28-ому Міжнародному конгресі Шкіл соціальної роботи (Гонког, 1996 р.) виокремив низку певних змін, що носять універсальний характер у світовому масштабі і яких, на його думку, потребує система освіти будь-якої країни.

По-перше, дослідник визначив три рівні втручання соціальної роботи у вирішенні проблем клієнтів, які зумовлюють відповідну необхідність впровадження трирівневого підходу в підготовці фахівців із соціальної роботи.

Базовий рівень навчання необхідний фахівцям для виконання ролі каталізатора на «передовій лінії фронту», на рівні особистості, сім'ї, громади. «Я глибоко впевнений, зауважив Д. Кокс, що ми повинні спеціально готувати людей для виконання цієї надзвичайно важкої роботи, і таке навчання за змістом і формою має відображати реальні життєві ситуації» [9]. Варто зазначити, що сім'я, громада, сімейно-сусідська спільність як пріоритетна сфера соціальної роботи, проблема спеціальної, особливо ґрунтовної підготовки фахівців соціальної сфери для роботи із сім'єю – одна із головних ідей всіх останніх світових форумів, які об'єднують провідних спеціалістів більшості країн світу.

Другий рівень покликаний дати випускникам знання і вміння, необхідні для того, щоб знайти витоки фінансування для надання різноманітних соціальних послуг клієнтам, що потребують негайної допомоги, тобто для роботи у профільних соціальних службах, орієнтованих на ті чи інші групи населення.

На третьому рівні студенти здобувають знання та вміння, які необхідні для участі в управлінні, плануванні й розробленні стратегічних напрямів соціальної роботи.

Кожен рівень повинен мати свого абітурієнта, всі три рівні пов'язані між собою. Кожен рівень важливий і унікальний по-своєму, і жоден з них не може досягти своєї мети без двох інших [9].

Підготовка фахівців із соціальної роботи в нашій країні також має певні проблеми. Насамперед вимагають серйозного вдосконалення технології підготовки майбутніх фахівців; заклади вищої освіти потребують серйозної державної фінансової підтримки, матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу, активізації підготовки професорсько-викладацького складу як у країні, так і за кордоном. Гострою для України є проблема розроблення підручників, посібників із соціальної і соціально-педагогічної роботи, пакетів навчально-методичної документації.

Реальний стан засвідчує, що у прагненні підвищити свій професійний статус соціальна робота все далі відходить від свої колишніх функцій, коли вона лише компенсувала, йшла слідом за проблемами. Для збереження віри у свою професію, її функціонування у мінливому світі, діяльність у соціальній сфері має бути спрямована на створення оптимальних умов для самореалізації кожної людини. Для виконання цього завдання і потрібна нова модель підготовки фахівців із соціальної роботи, враховуючи весь досвід, знання, які нагромадженні як в нашій країні, так і за кордоном.

На сьогодні розроблено модель професійної діяльності та модель особистості фахівця із соціальної роботи, які є вихідним орієнтиром для побудови системи

підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти, основою для розроблення освітньо-професійних програм, навчальних планів і програм дисциплін.

Якісна підготовка майбутніх фахівців у системі вищої освіти до професійної діяльності в конкретних умовах, забезпечення ринку праці кваліфікованими фахівцями, задоволення освітніх потреб студента та надання йому допомоги в усвідомленні є нелегкими, але основними викликами, які стоять перед закладами вищої освіти України в сучасних умовах трансформації суспільства [7, с. 236-240]. Вища школа має взяти на себе зобов'язання забезпечити високий рівень сформованості професійних і соціальних компетентностей, особистісно-професійних якостей випускника, готового до виконання професійних обов'язків на ринку праці та в системі надання соціальних послуг. Реалізація означених завдань є можливою за умови оволодіння знаннями щодо цілей, змісту та особливостей майбутньої професійної діяльності випускника.

Орієнтація на модель професійної діяльності фахівця із соціальної роботи і модель його особистості дає змогу розробити відповідні освітні/освітньо-професійні програми, удосконалити систему підготовки майбутніх фахівців, наповнити її належним змістовно-технологічним забезпеченням.

Модель особистості фахівця в науковій літературі розглядається як: образ професіонала, виражений відповідною документацією [5]; норма, еталон суспільних вимог до кваліфікації фахівця [3, с. 80-89]; ідеал фахівця, бажаний взірць особи, підготовленої належним чином до виконання своєї професійної діяльності [1, с. 69-90]; документ, що розробляється у закладах вищої освіти для кожної спеціальності, з якої ведеться підготовка фахівців, і максимально можливою мірою відображає сукупність вимог до характеру й рівня його професійної та соціальної компетентності, особистісного розвитку та якостей» [4]. У структурі моделі фахівця можна виділити наявність професійно та соціально необхідних компетентностей, сформованість моральних цінностей, принципів, переконань, професійно необхідних та соціально-значущих якостей, загальної та особистісно-професійної культури, управлінської компетентності, навичок міжособистісного й ділового спілкування, уміння ухвалювати управлінські рішення, працювати в команді, креативне мислення, зорієнтованість на постійне вдосконалення особистості фахівця шляхом самонавчання, самовиховання і саморозвитку.

Модель професійної діяльності фахівця є комплексним поняттям, структурними елементами якого є «діяльність» та «професійна діяльність». Зазначимо, що «діяльність» у науковій літературі характеризується як специфічний людський спосіб ставлення до світу, процес, під час якого людина відтворює і перетворює природу; у такій взаємодії людина виступає в ролі суб'єкта, а природа – у ролі об'єкта діяльності [10, с. 126-131]; форма людського існування, прояв людської активності, що виражається у перетворенні навколишнього світу та самої себе [2]; функція особистості у процесі її взаємодії з світом [6]. Відомо, що в природі існують різні види діяльності і всі вони мають усвідомлений характер; кожен із видів діяльності включає мету, завдання, засоби і способи їх досягнення і реалізації та результат.

Професійна діяльність визначається як діяльність, яка здійснюється особами-професіоналами, особливі ознаки яких визначені Класифікатором професій; спеціально підготовленими особами в конкретних сферах життєдіяльності людей [10, с. 126-131].

Зауважимо, що професійна діяльність вимагає спеціальної професійної підготовки, тобто наявності спеціальних знань, вмінь і навичок; психологічної готовності, що ототожнюється з наявністю в людини психологічної настанови на виконання конкретної діяльності; особистісно-професійних якостей і професійної культури, що включає моральні цінності, принципи, норми, правила поведінки, сформованість ціннісних орієнтацій [5].

У структурі професійної діяльності фахівця виокремлюють типові завдання і функції: «завдання відображають стратегічні цілі діяльності, тоді як функції

визначають її поточне виконання». Їх зміст і структура буде відрізнятися в залежності від галузі, виду професійної діяльності.

Для реалізації виробничих функцій та типових завдань фахівцю необхідні відповідні знання, вміння і навички. Структурними елементами професійної діяльності фахівця є також проблеми, з якими працює фахівець на практиці та види діяльності, які він здійснює [8].

Модель професійної діяльності фахівця відображає зміст, характер конкретної діяльності, служить орієнтиром для належної організації освітнього процесу та професійної підготовки за відповідною спеціальністю; визначає цілі і завдання вищої школи з формування професійної компетентності майбутнього фахівця із соціальної роботи; дає можливість сформулювати готовність до майбутньої професійної діяльності під час навчання у закладах вищої освіти.

З метою підвищення якості вищої освіти, приведення системи професійної підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи у відповідність до вимог суспільства та ринку праці заклади вищої освіти України мають взяти на себе зобов'язання забезпечити високий рівень сформованості професійних і соціальних компетентностей, особистісно-професійних якостей випускника. Це є можливим за умови поєднання змісту професійної діяльності та змісту професійної підготовки майбутніх фахівців, орієнтації системи цієї підготовки на модель професійної діяльності фахівця та модель його особистості. З'ясовано, що модель професійної діяльності фахівця із соціальної роботи відображає цілі, зміст, характер конкретної діяльності, типові завдання і виробничі функції фахівця, проблеми, з якими він стикається на практиці, та види діяльності, які здійснює. Модель фахівця базується на моделі його професійної діяльності, доповненої наявністю професійно та соціально необхідних компетенцій, сформованістю моральних цінностей і принципів, професійно-необхідних і соціально-значущих якостей, загальної й особистісно-професійної культури, управлінської компетентності, навичок міжособистісного й ділового спілкування, вміння ухвалювати управлінські рішення, працювати в команді, креативне мислення, зорієнтованість на постійне вдосконалення особистості через самонавчання, самовиховання і саморозвитку.

Аналіз сутності, структури та особливостей побудови моделі фахівця та моделі професійної діяльності фахівця із соціальної роботи дає підстави вважати, що модель професійної діяльності слугує орієнтиром під час побудови моделі професійної підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти; основою при розробленні освітньої, освітньо-професійної чи освітньо-наукової програми підготовки, навчального плану і програм дисциплін. Оскільки впровадження посад фахівців із соціальної роботи перебуває на первинному етапі, розроблення моделі професійної діяльності фахівця із соціальної роботи і моделі його особистості має проєктивний характер і включає п'ять логічно вибудованих та послідовних етапів: аналіз змісту діяльності конкретного фахівця і визначення сукупності та повноти функцій, професійних завдань, які він виконує у певній виробничій або організаційній системі; їх системний аналіз; розроблення моделі професійної діяльності фахівця та систематизація отриманої інформації й оформлення графічної моделі фахівця; розроблення структури професійної діяльності, відповідно до якої здійснюється підготовка в закладах вищої освіти.

Основні підходи до розуміння практики соціальної роботи відтворені в базових перспективах, які відображають оцінку взаємовідносин людей і навколишнього середовища та є первинними щодо теорій соціальної роботи. Матрицею вирішення соціальних проблем слугують моделі як практичне продовження теорій і схематичне зображення, орієнтир дій соціального працівника.

Висновки. Таким чином, підготовка майбутніх фахівців із соціальної роботи реалізується в усіх видах діяльності закладів вищої освіти (навчальній, практичній, науково-дослідній, виховній, самоосвітній) та передбачає застосування різноманітних

форм, методів, засобів, підходів, необхідних для формування у студентів позитивної навчальної мотивації, здійснення організованого, цілеспрямованого впливу на особистість з метою формування готовності до майбутньої професійної діяльності та надання соціальних послуг. Окреслення шляхів здійснення такої роботи може стати предметом подальшого наукового пошуку.

Список використаних джерел:

1. Александров Г. Н., Шарипов Ф. В. Проблемы формирования модели личности специалиста. М.: Знание, 1984. С. 69–90.
2. Алексеев А. П., Васильев Г. Г. Краткий философский словарь под ред. А. П. Алексеева, 2004. 497 с.
3. Зінченко В. О. Тенденції розробки моделі фахівця. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2011. № 27. С. 80–89.
4. Пономарьов О. С. Модель професійної діяльності фахівця: текст лекцій. Харків: НТУ «ХПІ», 2006. 62 с.
5. Пономарьов О. С., Серета Н. В., Чеботарьов М. К. Моделирование діяльності фахівця. Харків: НТУ «ХПІ», 2015. 58 с.
6. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник: навч. посіб. Київ: Каравела, 2012. 220 с.
7. Слосанська Г. І. Взаємозв'язок професійної підготовки студентів спеціальності «соціальна робота» у ВНЗ з можливістю їхнього працевлаштування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Сер: Педагогіка. Соціальна робота. Ужгород, 2016. № 39. С. 236–240.
8. Смирнова Е. Э. Пути формирования модели специалиста с высшим образованием: Изд-во ЛГУ, 1977. 216 с.
9. Обучение практике социальной работы: состояние и перспективы: материалы Международных Конгрессов Школ социальной работы / под ред. В. Г. Бочаровой. Москва, 1997. 223 с.
10. Файер О. А. Поняття професійної діяльності та її структурні елементи. *Університетські наукові записки*. 2009. № 3. С. 126–131.

References:

1. Aleksandrov, G. N., & Sharipov, F. V. (1984). *Problemy formirovaniia modeli lichnosti spetsialista* [Problems of forming a model of the personality of a specialist]. Moskva: Znanie [in Russian].
2. Alekseev, A. P., & Vasilev, G. G. (2004). *Kratkii filosofskii slovar pod red. A. P. Alekseeva* [Brief Philosophical Dictionary, edited by A. P. Alekseev]. Moskva [in Russian].
3. Zinchenko, O. V. (2011). *Tendentsii rozrobky modeli fakhivtsia* [Trends in the development of the specialist model]. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky*, 27, 80–89 [in Ukrainian].
4. Ponomarov, O. S. (2006). *Model profesiinoi diialnosti fakhivtsia* [Model of professional activity of a specialist]. Kharkiv: NTU «KhPI» [in Ukrainian].
5. Ponomarov, O. S., Sereda, N. V., & Chebotarov, M. K. (2015). *Modeliuvannia diialnosti fakhivtsia* [Modelling of specialist activity]. Kharkiv: NTU «KhPI» [in Ukrainian].
6. Prykhodko, Yu. O., & Yurchenko, V. I. (2012). *Psykhologichnyi slovnyk-dovidnyk* [Psychological dictionary-reference book]. Kyiv: Karavela [in Ukrainian].
7. Slozanska, H. I. (2016). *Vzaiemozviazok profesiinoi pidhotovky studentiv spetsialnosti «sotsialna robota» u VNZ z mozhlyvistiui yikhnoho pratsevlashtuvannia* [The relationship between professional training of students of the specialty «social work» at universities and the possibility of their employment]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Ser: Pedahohika. Sotsialna robota*, 39, 236–240 [in Ukrainian].
8. Smirnova, E. E. (1977). *Puti formirovaniia modeli spetsialista s vysshim obrazovaniem* [Ways to form a model of a specialist with higher education]. Izd-vo LGU [in Russian].
9. Bocharovoi, V. G. (1997). *Obuchenie praktike sotcialnoi raboty: sostoianie i perspektivy* [Social Work Practice Training: Status and Prospects], *Materialy Mezhdunarodnykh Kongressov Shkol sotcialnoi raboty* [Materials of the International Congresses of Schools of Social Work]. Moskva [in Russian].
10. Faiier, O. A. (2009). *Poniattia profesiinoi diialnosti ta yii strukturni elementy* [The concept of professional activity and its structural element]. *Universytetski naukovi zapysky*, 3, 126–131 [in Ukrainian].

Yankovska S. V.,

orcid.org/0000-0002-1452-3107

TRAINING OF SOCIAL WORK SPECIALISTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The article substantiates the peculiarities of institutionalization of the system of providing social services to persons and families in difficult life circumstances. The author focuses on the need for specialized training of social work specialists for the social services provision; the essence, the structure and the features of building a model of professional activity and personality of a specialist in social work are characterized.

The relevance of the problem of training specialists in social work in higher education institutions, which we interpret to be an important condition for the successful activities and as an impact on the quality of social services, has been determined. The basics of the content of training specialists in social work are revealed. The problems related to the research of the optimal conditions for professional training of specialists in social work are analyzed.

The three-level approach in the training of social work specialists, which is the starting point for building a system for training future specialists in higher education institutions, and is the basis for the development of the educational and professional programs, the curricula and the programs of disciplines, has been characterized.

It is emphasized that professionals for the social sphere must be prepared in such a way that they should be able to change, eliminate and correct negative social manifestations in the society. And this is possible to do only in education institutions that form the training in new positions and take into consideration the trends in the development of social policy in the country. Therefore, today higher education institutions of Ukraine that train social workers face a difficult task - training professionals. Such a specialist must master a large and heterogeneous amount of knowledge that serves as the basis for professional skills during the process of his/her training.

It is concluded that at the present stage the relevance of this topic is obvious, since this is due to the fact that the development of social work in our country has most likely shown the need for professionalization, which in its turn requires higher attention to the formation of professional training of a specialist in social work.

Key words: social services, difficult life circumstances, social work specialist, higher education institution, professionalization.

Дата надходження статті: 21.12.2021 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, доцент Султанова Н. В.